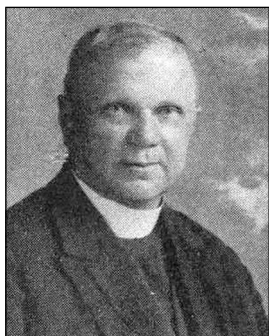

Педагогічний календар 2021

150 років від дня народження Юліана Дзеровича (1871–1943), педагога, церковного і освітньо-культурного діяча, мецената

Дзерович Юліан-Корнило Ігнатович народився 3 січня 1871 р. в с. Смільне на Львівщині. Початкову освіту здобув у народній школі в Товмачі та в «німецькій» гімназії у Львові, в якій склав іспит зрілості у 1889 р.

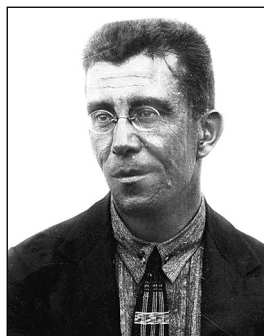
У 1889–1893 роках навчався в греко-католицькій духовній семінарії, а пізніше на теологічному факультеті Львівського університету здобув богословську освіту. У 1893–1895 роках вивчав німецьку філологію у Віденському університеті. 1895 р. висвячений на священника та призначений душпастирем у Миколаєві на Львівщині. Пізніше викладав катехитику у жіночій школі у Бродах (1897–1907), гімназіях у Бережанах (1904–1907) та Стрию (1908–1918), учительській чоловічій семінарії (1913–1918).

Юліан Дзерович був професором Львівської греко-католицької духовної семінарії, Львівської богословської академії (від 1930 р.), директором Української жіночої учительської семінарії, заступником голови товариства «Рідна школа», головою товариства «Просвіта» (від 1939 р.). Працював редактором журналів «Руський Амвон», «Наша праця», «Боже слово», «Парохіяльні вісті».

У 1918–1919 роках входив до складу Української національної ради ЗУНР. Один із організаторів Першого українського педагогічного конгресу у Львові (1935). Виконуючи його рішення, написав і опублікував навчальний посібник «Педагогіка».

Основні ідеї педагогічної системи Ю. Дзеровича: наближення виховання і навчання до життя (активна і творча школа), індивідуальний розвиток дитини, соціальне і релігійне виховання молоді, дисципліна як основний засіб виховання волі і характеру, вирішальна роль матері у моральному вихованні дитини, необхідність об'єднання і погодження зусиль держави, сім'ї і Церкви для успішного виховання молоді. Ю. Дзерович був ініціатором поширення освіти серед дорослого населення, провадив добротинну діяльність, спрямовану на створення умов для навчання дітей з малозабезпечених сімей.

Помер 8 квітня 1943 р. у Відні, похований у Львові на Личаківському цвинтарі.

130 років від дня народження Петра Смоличева (1891–1944?), українського археолога, історика Давнього Сходу, Греції та Риму, краєзнавця і педагога

Петро Іванович Смоличев народився 12 січня 1891 р. в с. Княжичі (тепер Сумська область). Навчався у Чернігівській духовній

семінарії, Петербурзькій духовній академії і Петербурзькому археологічному інституті. Брав участь в організації та роботі XIV Археологічного з'їзду, що відбувся у Чернігові в серпні 1908 р.

У 1919–1923 роках працював викладачем у Чернігівському педагогічному інституті, читав лекції з історії Давнього Сходу, Греції та Риму, а також кілька спецкурсів із педагогіки. Навесні 1923 р. обійняв посаду завідувача 2-го Чернігівського Радянського музею, який згодом став археологічним відділом Чернігівського державного музею. З 1925 р. – дійсний член ВУАН, пізніше – співробітник комісії Лівобережної України при історичній секції ВУАН.

1925 р. за ініціативи П. Смоличева було розпочато дослідження комплексу давньоруських пам'яток поблизу с. Шестовиця Чернігівського району. Під його керівництвом тут проводили розкопки протягом 1925–1927 років. У різних курганних групах поблизу с. Шестовиця дослідили 42 насипи, провели обстеження та «пробні» розкопки городища в урочищі Коровель. Петро Іванович присвятив старожитностям Шестовиці кілька статей.

Влітку 1927 р. на прохання Дмитра Яворницького П. Смоличев разом з іншими кваліфікованими археологами був відряджений до експедиції, що працювала в зоні затоплення Дніпробуду. На посаді старшого археолога експедиції він здійснив розкопки культурних пам'яток на о. Похилий (1928), розвідки та розкопки на островах Таволжаний, Перун, Орлина Стрілиця (1929), досліджував наскельні зображення між Лоханським та Вовнизьким порогами, інші археологічні об'єкти. На підставі отриманих матеріалів П. Смоличев сформулював головні завдання наукового вивчення пам'яток Надпоріжжя.

1933 р. П. Смоличев у адміністративному порядку був висланий до Середньої Азії. У 1940-х дослідник працював в Інституті історії, археології та етнографії АН Таджикиської РСР, здійснив розкопки в районах

міст Душанбе, Сталінабада та Дангари. Останні роки життя провів у Таджикистані.

Петро Іванович вільно володів французькою, непогано знав латину, був кваліфікованим художником-графіком і власноруч виконував креслення та замальовки до наукових звітів про археологічні розкопки.

Рік смерті П. Смолічева точно невідомий. За версією сина, він помер 1944 р. Водночас інші інформаційні матеріали подають інформацію, що П. Смолічев помер 1947 р. або на початку 1950-х.

125 років від дня народження Івана Шиманського (1896–1982), українського методиста математики, педагога

Іван Євгенович Шиманський народився 20 січня 1896 р. в селі Кардани на Київщині. У 1915 р. вступив на фізико-математичний факультет Київського університету, але наступного

року був призваний в армію. Закінчив університет у 1922 р. Працював сільським учителем, викладав математику у Київському гідромеліоративному та сільськогосподарському інститутах. У 1938–1941 роках працював доцентом кафедри математики Київського педагогічного інституту. Під час Другої світової війни деякий час перебував у лавах Червоної Армії. В 1942 року звільнений у запас, працював у с. Райгород Сталінградської області вчителем математики у школі, викладав математику в Горьківському інституті інженерів водного транспорту. У 1944 р. повернувся до Київського педагогічного інституту, в якому впродовж 1953–1971 років завідував кафедрою елементарної математики та методики математики. У 1947 р. захистив дисертацію на ступінь кандидата педагогічних наук.

І. Шиманському належить понад 40 науково-методичних праць. Його наукові інтереси було пов'язано з галуззю математичного аналізу, методикою його викладання в педагогічних ЗВО та методикою викладання математики в школі. В методиці викладання математичних дисциплін у педагогічних інститутах розглядав проблему професійної спрямованості викладання математичного аналізу. Наполягав на тому, що майбутні вчителі математики та фізики мають оволодіти знаннями і навичками прийомів роботи з диференціального й інтегрального числень, звертав особливу увагу на ті проблеми, що належать до питань елементарної математики середньої школи.

Як керівник кафедри, дібрав чудовий колектив методистів-математиків, і кафедра стала фактично однією з найкращих кафедр методики математики в СРСР. Насамперед стараннями І. Шиманського у 1964 р. було організовано друкування щорічника, республіканського науково-методичного збірника

статей «Методика викладання математики». Відповідальним редактором перших його випусків був Іван Євгенович. У цей самий період при кафедрі розпочав діяльність Республіканський науково-методичний семінар, активними учасниками якого були викладачі, науковці, вчителі та аспіранти. Під керівництвом І. Шиманського захистили кандидатські дисертації з методики викладання математики 16 осіб.

Помер Іван Шиманський 7 березня 1982 р., похований на Байковому цвинтарі у Києві.

150 років від дня народження Івана Филипчак (1871–1945), українського педагога, письменника, музеєзнавця

Іван Пилипович Филипчак народився 27 січня 1871 р. у с. Лішна на Сяніччині (тепер Польща). З 1889 р. вчився у Сяніцькій гімназії, потім навчався в семінарії у Станіславові.

У 1896 р. закінчив вищі вчительські курси у Львові й був призначений учителем школи в Комарні. З 1889 р. працював у семінарії в Самборі. В часи УНР був лектором Міністерства освіти на курсах українознавства для вчителів Вінниці та Білої Церкви, також був членом Товариства «Просвіта».

Згодом повернувся до Самбора, де вчителював у місцевих середніх школах. Наукові студії І. Филипчак пов'язані з краєзнавством та історією шкільництва: «З історії села Лішні Сяніцького повіту» (1929), «З історії шкільництва на західній Бойківщині» (1931), «Історія села Берегів Самбірського повіту» (1935), «Ц.К. Округна Головна школа в Лаврові» (1936), «Школа в Стрільбичах» (1936), «Історія Тиряви Сільної Сяніцького повіту» (1937), «Учительська семінарія в Самборі (1938), «Школа в Гордині. Нарис з історії шкільництва» (1938).

У січні 1940 р. І. Филипчак затвердили на посаді директора музею «Бойківщина», співорганізатором якого він був ще у 1930-ті роки. Педагог розглядав музей як важливий осередок національно-духовного життя українців Галичини у 20–30-х рр. ХХ ст. Наукові розвідки, рецензії, звіти про роботу музею публікувалися у часописі «Літопис Бойківщини», що виходив упродовж 1931–1939 років. І. Филипчак вбачав місію музею не лише у збиранні, зберіганні, експонуванні історичних експонатів, а й постійно акцентував на винятковому значенні музею для повноцінного національного виховання молоді, потребі взаємодії музею і школи, створенні музейно-педагогічних програм, залученні учнів народних і середніх шкіл до пошукової, експедиційної роботи, створення експозицій тощо.

Іван Филипчак був талановитим педагогом і активним громадянином. Однак для радянської влади це стало підставою для вироку. У листопада

1944 р. його, вже 73-річну літню людину, заарештували, вивезли спочатку до концтабору біля Омська, потім – біля Тайшета Іркутської області, де від голоду і холоду він осліп, а потім і помер 21 жовтня 1945 р. Могила загубилася в далекому чужому краї.

У 1999 р. Кабінет Міністрів України присвоїв Самбірському педагогічному училищу ім'я Івана Филипчика. В училищі організовано кімнату-музей. У 2001 р. на території навчального закладу відкрито пам'ятник І. Филипчику.

160 років від дня народження Євгена Кивлицького (1861–1921), українського історика, філолога, педагога

Євген Олександрович Кивлицький народився 8 лютого 1861 р. в Санкт-Петербурзі, де пройшло його раннє дитинство. Після смерті батька вони з матір'ю переїжджають в

Україну, на Чернігівщину. Закінчивши Новозибківське реальне училище, Євген вступає до Університету св. Володимира. Навчався спочатку на природничому, а потім перевівся на історико-філологічний факультет, після закінчення якого (1889) одержав науковий ступінь кандидата історико-філологічних наук. Про студентські роки Кивлицького Гнат Житецький згадує так: «Уже в університеті коректна, стримана, серйозна постать Євгена Олександровича була чимало відома професорам та студентам і прізвище МІСТЕР стверджувалося за ним у житті надалі. Трохи старший від більшості колег, він і тоді вже був визнаний «муж совета», і таким порадиником у практичному житті і в громадських справах залишився для всіх, з ким працював чи мав які відносини Євген Олександрович на весь свій вік».

Глибокі знання та ерудиція дали змогу Є. Кивлицькому зайняти посаду секретаря журналу «Киевская старина», а пізніше, після смерті О. Лашкевича, редактора часопису (1890–1892). Євген Олександрович користувався повагою та авторитетом як історик. Автори, зокрема М. Грушевський та П. Голубовський, завжди прислухалися до його зауважень. Є. Кивлицький особисто підготував «Програму по общей русской истории», за якою читав у 1910 р. лекції в Ніжинському історико-філологічному ліцеї князя Безбородька на загальноосвітніх курсах для учителів.

Упродовж 1891–1898 років Є. Кивлицький працював помічником бібліотекаря Університету св. Володимира й одночасно викладав історію та географію в 4-й Київській жіночій гімназії, пізніше в Київському кафедральному корпусі та жіночій гімназії О. Т. Дучинської. Людина широкого світогляду, всебічно освічений, він користувався авторитетом серед учнів. Коли дирекція 4-ої

гімназії несправедливо звільнила його з роботи, то гімназистки вимагали його повернення, відзначаючи у відозві, що він завжди рахувався з їх людською гідністю. Педагогічна діяльність тривала до 1917 р. Остання його педагогічна посада – завідувач справами російської мови в Департаменті народної освіти Української Народної Республіки.

Останні роки життя Є. Кивлицького було віддано Всенародній бібліотеці України (ВБУ), нині це – Національна бібліотека України ім. В. Вернадського, де працював спершу як старший бібліотекар, потім керуючий відділу, а з вересня 1919 р. по вересень 1920 р. головою Ради бібліотекарів, виконував функції директора ВБУ. Безпосередньо займався створенням книжкового масиву ВБУ, заклав основи збереження і систематизації фондів, розпочав одержання періодики, відкрив читальню. У 1919 р. з ініціативи Є. Кивлицького видано два номери часопису «Книжковий вісник».

Помер Євген Кивлицький 4 січня 1921 р. в Києві.

140 років від дня народження Абдуршида Медієва (1881–1912), кримськотатарського суспільно-політичного діяча, педагога

Абдуршид Медієв був першим кримським татариним – міським головою. Обирався депутатом Державної Думи і зробив кілька публічних доповідей

щодо стану та перспектив розвитку мусульманської думки в Російській імперії.

Абдуршид Медієв народився 25 лютого 1881 р. (за ін. даними – 1880 р.) в с. Караджанай Перекопського повіту. Початкову освіту отримав у традиційному кримсько-татарському початковому закладі – мектебе, закінчив Сімферопольську татарську учительську школу. Педагогічну діяльність розпочав учителем в школі для кримських татар в Ермені-Базарі (нині Армянськ). Багато років його життя було пов'язано з Карасубазаром (нині Білогірськ).

А. Медієв був журналістом, письменником, громадським діячем, мусульманським активістом, політиком. У 1906 р. обраний заступником голови міської думи Карасубазара, в 1907–1912 рр став її головою (першим кримським татариним – міським головою). Завдяки його роботі на цій посаді в місті з'явилася перша електростанція, було проведено роботи із благоустрою територій, мережі водогону, відкрито будинок культури. Заснував в Карасубазарі «Джемієт і Хайріє» («Благодійне товариство»), мета якого – допомога у відкритті навчальних закладів для кримських татар. Товариство заснувало національну бібліотеку, сприяло направленню талановитих молодих людей на навчання за кордон (у Стамбул). А. Медієв був учасником місцевих з'їздів кримських татар. За активну суспільну діяльність був арештований і

поміщений у Сімферопольську тюрму. На цей час він уже був авторитетним громадським діячем. Тому його звільнення з тюрми 31 жовтня 1905 р. було сприйнято як звільнення героя революції.

Обирався депутатом Державної Думи (20 лютого – 2 червня 1907 року). Як депутат, зробив кілька публічних доповідей щодо стану та перспектив розвитку мусульманської думки в Російській імперії, зокрема «Мусульмани і Дума», «Свобода совісті і мусульмани», «Мусульманська школа в Росії».

А. Медієв відомий як видавець і редактор кримско-татарських періодичних видань політичного

змісту. З травня 1906 р. стала виходити його газета «Ватан хадімі» («Слуга Вітчизни»). У листопаді 1907 р. він видавав російськомовний «Голос мусульманина». Ця газета виходила двічі на тиждень. Особливе місце у просвітній роботі А. Медієва посідала журналістика. Вона була своєрідним віддзеркаленням його світогляду, політичної й громадської позиції. Крім власних періодичних видань, він публікував свої статті на шпальтах бакинського «Каспію» й паризького «Мусульманина». Абдурешід Медієв помер 16 травня 1912 р. у віці 32 років.

ПОДІЇ, ЗАХОДИ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Відновлення музею Костянтина Ушинського у селі Богданка

6 серпня 2021 р. президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень, віце-президент НАПН України Олег Топузов, академік-секретар відділення загальної педагогіки і філософії освіти НАПН України Світлана Сисоєва та директор Педагогічного музею України Олександр Міхно побували в селі Богданка, що біля міста Шостки на Сумщині, та відвідали музейну кімнату, присвячену Костянтину Ушинському, у селі Ковтунове.

Делегація НАПН України разом з представниками Шосткинської громади обговорили перспективу відновлення музею К. Ушинському у Богданці, який зараз у занедбаному стані, та створення сучасного музею у історичній будівлі – школі, побудованій донькою К. Ушинського наприкінці XIX ст.

Активно долучається до відновлення музею у Богданці також Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. На зустрічі були присутні представники колективу ЗВО на чолі з ректором Олександром Курком.

Відтворення музею К. Ушинського у с. Богданка стане важливою подією напередодні 200-річчя від дня народження видатного педагога, яке відзначитимемо у 2023 році.

